

od stolu a lože z viny žalovaného Václava P-ého. Žalobě této bylo pro nedostavení se žalovaného k prvnímu roku vyhověno a manželství bylo rozvedeno od stolu a lože z viny žalovaného. Tento rozsudek soudu první stolice byl rozsudkem odvolacího soudu potvrzen.

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného zrušil rozsudky obou soudů a žalobu odmítl.

Důvody:

Právně uplatňuje žalovaný námitku věci rozsouzené. Věc pravoplatně rozsouzená předpokládá podle §§ 232, 240, posl. odst. a § 411 c. ř. s. totožnost stran a totožnost věci v obou sporech; totožnost věci předpokládá, že právní důvod i žalobní důvod v obou sporech souhlasí. Účelem těchto předpisů jest, aby se bylo vyvarováno možného vydání několika rozhodnutí sobě odporujících v téže věci. Soud má v rozvodovém rozsudku z povinnosti úřední vysloviti, zda jeden nebo druhý manžel, či oba, či žádný z nich je vinen rozvodem. Vyslovil-li soud, že manželství se rozvádí z viny strany žalované, vyslovil tím již také, že strana žalující nemá viny na rozvodu (*judicium duplex*). Nabude-li takový rozsudek moci práva, jest tím otázka viny na rozvodu mezi manžely s konečnou platností rozhodnuta a nemůže býti předmětem jiného samostatného sporu. Pro otázku tuto řešenou je zcela nerozhodné, zda šlo o rozsudek kontradiktorní či kontumační. Poněvadž manželství sporných stran bylo v průvodním sporu rozvedeno z viny manželky, bylo rozhodnuto v té příčině pravoplatně mezi týmiž stranami a o téže věci. Lze se tedy domáhati změny výroku o vině jen žalobou o obnovu nebo o zmatečnost. O takovou žalobu však tu nejde. Bylo proto vyhověti námitce věci rozsouzené.

Čís. 15518.

Výklad dolarové doložky ve smlouvě nájemní.

(Rozh. ze dne 19. října 1936, Rv II 725/34.)

Srov. Sb. n. s. čís. 14120, 14304, 15100.

Žalobkyně přednesla, že při pronájmu jejích místností žalovaným byla pojata do nájemní smlouvy t. zv. dolarová doložka, a to proto, by žalobkyni, jež považovala hodnotu dolaru za stabilní, kdežto hodnotu koruny čs. nikoliv, byla zaručena stálá výše nájemného a nájemné bylo vyměřeno v určitém poměru Kč k dolaru. Doložka ta zní takto: »Peněžní obnosy podléhají potud měně, pokud má býti použit na ně kurs dolaru, platný dnem splatnosti na pražské burse, a to v případě, když kurs dolaru proti čsl. koruně, a sice v průměru mezi penězi a zbožím, by klesl pod 30, mají býti obnosy, které mají býti placeny, přiměřeně

sníženy, naproti tomu, kdyby kurs dolaru proti české koruně dosáhl 40ti nebo přestoupil 40, mají býti v tomto ujednání uvedené obnosy peněžní přiměřeně zvýšeny.« Žalovaní, dovolávající se této dolarové doložky, zaplatili žalobkyni, jakmile dolar klesl pod hranici uvedenou v doložce, nájemné přepočítané podle takto pokleslého kursu dolaru. Žalobkyně tvrdí, že šlo o nepředvídaný pokles kursu dolaru a že proto nelze dolarové doložky použití, domáhá se žalobou na žalovaných zaplacení rozdílů mezi zaplaceným nájemným a jeho výší, jak jí přísluší podle původního kursu dolaru. Prv ý s o u d žalobu zamítl. O d v o l a c í s o u d žalobě vyhověl. D ů v o d y: Nájemné podle bodu 6 smlouvy podléhá potud změně, pokud má býti použit na ně kurs dolaru platný v den splatnosti na pražské burse, a to v tom případě, když kurs dolaru proti čs. koruně, a sice v průměru mezi penězi a zbožím by klesl pod 30, mají býti obnosy přiměřeně sníženy, naproti tomu kdyby kurs dolaru proti čs. koruně dosáhl 40 nebo přestoupil 40, mají býti v tomto ujednání uvedené obnosy přiměřeně zvýšeny. Ježto nájemné bylo stanoveno v československé měně a strany považovaly dolar za platidlo stabilní hodnoty, jest dolarová doložka pro placení nájemného bezvýznamná, poněvadž byla zamýšlena jen pro případ, že by čs. koruna značně poklesla anebo značně stoupala, aby v takovémto případě strany měly bezpečné měřítko k přepočítání nájemného, jež mělo býti dle úmyslu stran odpovídajícím vždy kupní síle čs. koruny a jejich předpoklad, že tímto stálým měřítkem bude dolar, se nesplnil.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Ani ze zjištění odvolacího soudu nelze dovoditi závěr, že dolarová doložka stala se obsoletní a že není k ní hleděti, ježto Kč nebyla změněna ve své vnitřní hodnotě. Doložka sama zní přesně a byla pojata do smlouvy na výslovnou žádost žalobkyně, jež prohlásila, že nepodepíše smlouvy bez této doložky, což činila proto, že pokládala dolar za platidlo stabilní hodnoty, kdežto Kč za labilní. Ovšem neuvedla žalobkyně vůbec důvodu pro tuto svou nedůvěru k domácí měně a větší důvěru v dolar. I když snad přesvědčení o stabilitě dolaru bylo obecné, nebylo lze ani v době sjednání smlouvy pokládati, hledíc k světovým hospodářským poměrům, za vyloučeno, co skutečně nastalo ještě za nájemního šestiletí 1928—1934, t. j. pokles hodnoty dolaru. I když šlo o událost nepředvídanou, nebyla to událost nepředvídatelná, tak jako nebylo opravdového důvodu k pochybnosti o stálosti hodnoty Kč. Náš zákon dovoluje doložky podobného druhu, jakou je sporná doložka dolarová, ale neposkytuje jim zvláštních výhod, platí proto o jejich účinnosti obecná právní pravidla. Žalobkyni šlo o zachování stejné hodnoty nájemného smlouveného v Kč v roce 1928 po celé šestiletí nájemní a chtěla se proto zabezpečiti proti poklesu hodnoty Kč. K dosažení toho mohla žalobkyně užiti prostředku, jaký uznala za vhodný. Žalobkyně užila k tomu za souhlasu žalovaných dolarové doložky. Obě strany tak uči-

nily, každá na vlastní nebezpečí. Pokud se poměr obou měn nezměnil, nemohlo dojít k změně ve výši nájemného placeného v Kč. Změna ta mohla nastat buď poklesem hodnoty Kč anebo poklesem hodnoty dolaru. Nebylo vůbec důvodu k přesvědčení, že by k změně mohlo dojít v době 1928 do 1934 jen poklesem hodnoty Kč. Mohlo jít jen o vnitřní přesvědčení, jež nemá právního účinku. Obě strany musily počítat s obojí možností. Počítala-li některá z nich s možností pouze jedinou, na příkl. žalobkyně jen s možností poklesu hodnoty Kč, činila tak na vlastní nebezpečí. Žalobkyně nebyla nucena dáti přednost cizí měně, a učinila-li dolarovou doložkou výši nájemného závislou na kursu dolaru, musí nésti toho důsledky. Právo výkladu smluv podle § 914 obč. zák. nejde tak daleko, by soud nemusil hledět k určitým a přesným smluvním ustanovením a by je vymýtil ze smlouvy jen proto, že nesplnil se předpoklad, za kterého byly smlouveny. Úmysl stran nesl se jen k tomu, učiniti výši nájemného závislou na hodnotě dolaru po příp. na poměru mezi dolarem a Kč. Další úmysl, který strany sledovaly tímto smluvním opatřením, je pohnutkou právně neúčinnou. Nezáleží proto na tom, že pohnutkou k doložce byla žalobkyni větší důvěra k dolaru než ke Kč, a z této větší důvěry plynoucí přesvědčení žalobkyně, že se tím nezmění skutečná hodnota nájemného. Nastal-li opak tohoto očekávání, není to důvodem, by doložka dolarová, žalobkyni nyní nepříznivá, byla uznána za neúčinnou. Podlehla-li žalobkyně jakémusi obecnému sice, ale nijak, jak budoucnost prokázala, důvodnému přesvědčení o stabilitě a lability příslušných měn, nelze toto její přesvědčení uznati za skutečnost zrušující účinnost dolarové doložky, t. j. platnost její jen pro případ poklesu hodnoty Kč. Doložka platí stejně pro obě strany a byla by účinná i proti druhé straně, kdyby byl nastal případ opačný.

Čís. 15519.

Prijatie zamestnanca do nového zamestnania nie je závislé od predloženia poisťeneckej legítimácie podľa vl. nar. č. 26/1930 Sb. z. a n., preto nárok, vznesený proti bývalému zamestnávateľovi na náhradu škody, ktorú zamestnanec odvodzuje z toho, že nemohol nastúpiť prácu u nového zamestnávateľa, lebo mu bývalý zamestnávateľ nevydal včas poisťeneckú legítimáciu, nie je po práve.

(Rozh. z 20. októbra 1936, Rv III 659/36.)

Žalobníci pri nastúpení služby u žalovanej strany odovzdali jej svoje poisťenecké legítimácie. Po skončení zamestnania 10. marca 1935 im žalovaná strana nevydala hneď poisťenecké legítimácie, ale až 10. mája 1935. — Žalobníci domáhajú sa žalobou na žalovanej strane náhrady škody 8 Kč denne na dobu od 10. marca 1935 do 10. mája 1935 na tom základe, že im nevydala včas poisťenecké legítimácie, lebo — ačkoľvek sa im naskytla príležitosť — bez poisťeneckých legítimácií nemohli na-